

письменник відтворює проблеми, спільні не лише для людей певної групи, а й для всього людства» [2].

Працюючи над твором «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Панаса Мирного, увага зосереджується на головних образах, де простежується як генетичні, так і соціальні передумови формування характерів персонажів. Письменник намагається зрозуміти вчинки Чіпки через історію його життя. Важливою деталлю, на яку звертає увагу читача письменник, є погляд головного героя. «Дуже палкий погляд, бистрий як блискавка. Ним світилась якась незвичайна сміливість і духовна міць, разом з якоюсь хижою тугою...» - рядки, що красномовно характеризують складний і суперечливий образ та розкривають завісу можливих подій у житті персонажа.

Такий метод критичного мислення як «Шість капелюхів» допомагає осмислити учням усі можливі варіанти та не виправдати чи засудити головного героя, а встановити причинно-наслідкові зв'язки, врахувавши всі «Якби...».

Таким чином, у процесі аналізу, в учнів формуються певні поведінкові схеми важливі у роботі з іншими людьми. Вони вчаться не давати суб'єктивних оцінок, а розуміють важливість глибинного аналізу людини. Вчаться емпатії та підтримці.

Отже, уроки української літератури є важливим компонентом системи освіти майбутнього успішного робітника, оскільки пояснюють основні закони світобудови, сприяють розвитку творчого потенціалу, здатності до критичного мислення.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Зібрання творів. У 50 т. Т. 26. / І. Я. Франко. Київ: Наукова думка, 1980. С. 228.
2. Пасічник Є.А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах. Навчальний посібник. К.: Ленвіт, 2000. Розділ VI.

*Центральний інститут післядипломної освіти Державного закладу вищої освіти
«Університет менеджменту освіти» НАПН України*

Кошіль Оксана

РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS

Трансформаційні процеси у вітчизняній системі освіти вимагають перегляду підходів до підготовки здобувачів професійної освіти. До важливих завдань професійної освіти належить: підготовка конкурентоспроможного фахівця для забезпечення потреб суспільства та галузей економіки держави, його мобільності в європейському просторі; формування у здобувачів професійної освіти компетентностей соціально-економічних аспектів, комплексу лідерських навичок необхідних для виконання технологічних процесів і здійснення управлінських функцій.

Формування умов для розвитку лідерських якостей та генерація соціально активної особистості стали предметом дослідження Л. Локошко, Т. Прохоренко, К. Садохіної, В. Татенко, О. Чорної та ін.

Поняття «лідерські якості» вчені трактують по різному. В. Ягоднікова визначає «якості особистості лідера – індивідуально-особистісні й соціально-психологічні особливості людини, що у комплексі забезпечують

успішність його роботи з управління колективом. Також вчена визначає поняття «якості особистості» як «це стійкі характеристики особливостей поведінки людини, які мають значення для її соціального оточення» [4].

Д. Алфімов визначає лідерські якості особистості як «узагальнені властивості лідера створювати нове бачення рішення проблеми, успішно впливати на послідовників в напрямі досягнення групою або організацією цілей» [1].

Американські дослідники С. Заккаро, Д. Дей та С. Халпін до лідерських якостей відносять когнітивні здібності, екстраверсію, самосвідомість, емоційну стабільність, відвертість, мотивацію, соціальний інтелект, емоційний інтелект, самоконтроль та вміння розв'язувати проблеми. Вчений Б. Басс конкретизує такі лідерські якості ефективного лідера: харизма, інтелектуальне піднесення, емоційність [5].

Відтак, проблема формування лідерських якостей є актуальною, оскільки сьгоднішні лідери серед соціально активних здобувачів професійної освіти в майбутньому можуть виявити себе як керівники, громадські і політичні лідери, сферою діяльності яких є суспільство та його соціальні інститути, що є важливим у період розбудови держав у повоєнний час.

Відповідно до відгуків стейкхолдерів, вдалому працевлаштуванню випускників сприяють: особистісні якості характеру, інтелектуальні здібності молодих спеціалістів, здатність до професійного розвитку, комунікативні навички, здатність до командного та індивідуального виду діяльності, лідерські якості, готовність до публічного виступу. Відтак, основний запит ринку праці спрямований на спеціаліста, який здатен насамперед вільно адаптуватися в умовах сьогодення, швидко та якісно реагувати на зміни та потреби суспільства.

Таким чином, ефективне застосування соціально-психологічних умінь та навичок (soft skills) у збалансованому поєднанні з професійними знаннями (hard skills) є одним із головних показників висококваліфікованого спеціаліста, здатного об'єктивно оцінювати умови діяльності, активно шукати та знаходити креативний підхід до вирішення виробничих завдань [2, с. 106].

Важливість формування соціальних навичок задекларовано Національним агентством забезпечення якості освіти: «забезпечення набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills) упродовж періоду навчання, які відповідають цілям та результатам навчання освітньої програми» [3, с. 12].

Вважаємо, що забезпеченню розвитку лідерських якостей у здобувачів професійної освіти та набуттю ними soft skills сприяє низка методів: проблемного навчання (Problem-Based Learning), SWOT-аналіз, кейс-метод, метод проєктів, ділові, рольові ігри, коуч-техніки, застосування творчих завдань тощо.

Отже, розвиток лідерських якостей у здобувачів професійної освіти в контексті формування soft skills є важливим, оскільки конкурентоспроможний фахівець має бути соціально адаптованим, готовим до здійснення діяльності у невизначених умовах, що зумовлено світовими тенденціями ринку праці.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Алфімов Д. В. Зміст феномену «лідерські якості особистості». Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Зб. наук. пр. Класич. приват. ун-т. Запоріжжя., 2010. Вип. 11 (64), с. 50.

2. Лавриш Ю. Навички соціальної взаємодії як необхідна складова підготовки інженерів у сучасному університеті. Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Психологія. 2015. Вип. 37. С. 104–111.

3. Рекомендації щодо застосування критерії оцінювання якості освітньої програми. Затверджено Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти 17 листопада 2020 року: ТОВ «Український освітянський видавничий центр «Оріон»». К., 2020. 66 с.

4. Ягоднікова В. В. Формування лідерських якостей старшокласників в особистісно орієнтованому виховному процесі загальноосвітньої школи. Наука і освіта. 2004. № 7, С. 328-330.

5. Scouller J. The Three Levels of Leadership: How to Develop Your Leadership Presence, Knowhow and Skill. Oxford : Management Books, 2000.

*Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України*

Кришталь Аліна, Бондаренко Дар'я

СУЧАСНІ МЕТОДИ ПЛАНУВАННЯ У КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Професія юриста характеризується дефіцитом часу, часто несприятливим впливом зовнішніх факторів, домінуванням негативних емоцій, підвищенням рівнем відповідальності за прийняті рішення і потребою у продуктивних діях. Формування у майбутніх юристів умінь і навичок організації певного виду діяльності, зокрема – уміння планувати, сприяє підвищенню їх успішності у майбутньому.

Мета дослідження – охарактеризувати сучасні методи планування у контексті підготовки майбутніх юристів.

У процесі підготовки майбутні юристи насамперед повинні сформувати уміння і навички планування на базі найпростіших комп'ютерних програм, наприклад, Google Календар або Microsoft Outlook, для ефективного планування свого робочого часу, виконання домашніх завдань і різноманітних проєктів у відведений термін, а також забезпечення культурного дозвілля і міжособистісного спілкування. Ці інструменти дозволяють розподіляти час, встановлювати нагадування та координувати роботу в групі.

Методи планування, які використовуються в управлінні проєктами, можуть також застосовуватися і майбутніми юристами з метою організації роботи, визначення цілей, встановлення часових рамок тощо. Наприклад, використання таких методів, як SCRUM або Agile, дозволяє ефективно планувати робочі процеси, призначати завдання та досягати поставлених цілей у визначений період (доба, тиждень, місяць).

Використання інформаційно-комунікаційних технологій у сучасному правовому середовищі передбачає застосування виключно ліцензійного програмного забезпечення та інструментів на основі штучного інтелекту. Наприклад, програмне забезпечення для керування документами, аналізу юридичних проблем і прогнозування результатів справ допомагає майбутнім юристам зберігати, систематизувати й аналізувати величезні обсяги інформації, знижуючи час роботи і ризик неточності [1].

Використання сучасних методів планування, таких як структурування завдань, планування та управління дедлайнами, сприяє уникненню прогалин у роботі,